

Södertörns högskola
Rektor
Alfred Nobels Allé 7
141 89 Huddinge

Anmälan mot Södertörns högskola angående begränsning av antalet provtillfällen

Anmälan

NN har i en anmälan till Universitetskanslersämbetet anfört bl.a. följande.

Södertörns högskola har på ett flertal kurser inom lärarutbildningen infört begränsningar av antalet prov- och praktiktillfällen. När begränsningar har införts har detta framgått av kursplanen, vilket är positivt. I samtliga kursplaner som han har granskat ges studenten rätt till max fem provtillfällen på teoretiska kurser och max två praktiktillfällen för verksamhetsförlagd utbildning. Huvudregeln är att studenter ska ha en obegränsad rätt att examineras, och han ifrågasätter om införda begränsningar är proportionella i förhållande till det som vill uppnås, samt om nuvarande upplägg är förenligt med lagstiftarens intentioner.

Han har haft kontakt med representanter för lärarutbildningen och har förstått att man anser att det är nödvändigt med dessa begränsningar. Vid ett möte med lärarutbildningens styrelse fick han höra högskolans synpunkter. Det har ansetts vara ett problem att många studenter anmäler sig till att skriva tentamina trots att de inte är väl förberedda, vilket skapar mycket extraarbete för lärarna. Han är medveten om den tuffa ekonomiska situationen och det är ett politiskt problem som i högsta grad påverkar alla aktörer på högskolan, inklusive studenterna.

Han anser dock att de införda begränsningarna i flera fall innebär en oproportionerlig inskränkning av huvudregeln som innebär att studenterna har en obegränsad rätt att genomgå examination. En sådan begränsning innebär ett stort ingrepp i studentens möjlighet att kunna fullgöra utbildningen. Med tanke på prestationskraven för att få fortsatt studiemedel kan det även innebära att studenten inte heller kan påbörja en ny utbildning förrän det finns ett inrapporterat betyg för de kurser som studenten inte får fortsätta examineras i. Det är ett rättsosäkert sätt att utestänga individer som anses vara "olämpliga" att bli lärare.

När det gäller kurser som rör verksamhetsförlagd utbildning finns även en annan problematik. När man begränsar en students möjlighet att genomgå praktik till två tillfällen hinner aldrig rätten att begära ny examinator enligt 6 kap. 22 § högskoleförordningen inträda. Rätten att byta examinator har en mycket stor betydelse för att kompensera att en student befinner sig i underläge i förhållande till examinatorn. När denna möjlighet sätts ur spel samtidigt som det finns ett förbud mot att överklaga betyg är man som student i praktiken rättslös om man får en examinator som inte är objektiv.

Han skulle helst vilja anmäla hela lärarutbildningen, men väljer ut förskollärarytbildningen med interkulturell profil som börjar 2014. Han har granskat samtliga kursplaner inom programmet, och av 15 kurser har 13 någon form av begränsning av antalet prov- och praktiktillfällen.

Utredning

Universitetskanslersämbetet har anmodat Södertörns högskola att yttra sig över anmälan. I yttrandet anger Södertörns högskola bl.a. följande.

Begränsningen av antalet prov- och praktiktillfällen har aldrig tillämpats vid utbildningen i fråga. Högskolan bedömer dock att det finns skäl att ändra vissa begränsningar inom förskollärarytbildningen.

För de kurser som inte innehåller verksamhetsförlagd utbildning finns inte fog för att begränsa antalet examinationstillfällen med hänvisning till orimligt resursslöseri. Högskolan avser att snarast möjligt revidera relevanta kursplaner i enlighet med detta.

Den verksamhetsförlagda utbildningen, omfattande 30 högskolepoäng, som enligt examensordningen för den aktuella utbildningen ska genomföras inom densamma, innehåller ett antal praktiktillfällen. Varje sådant tillfälle är förknippat med särskilda resurser och kostnader, varför högskolan ser det motiverat att begränsa till två praktiktillfällen, eftersom en utvidgad rätt skulle leda till orimligt resursslöseri.

NN har bemött högskolans yttrande och bl.a. påpekat att det är extra viktigt att undersöka om det finns fog för att begränsa antalet praktiktillfällen till just två.

Universitetskanslersämbetet bedömning

Universitetskanslersämbetets uppgift är bl.a. att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Syftet med tillsynen är att värna om enskilda individers rättigheter genom att kontrollera att universitet och högskolor följer de lagar och förordningar som gäller för verksamheten.

Av 6 kap. 21 § högskoleförordningen (1993:100), HF, framgår att om en högskola begränsar det antal tillfällen som en student får genomgå prov för att få godkänt resultat på en kurs eller del av kurs, ska antalet tillfällen bestämmas till minst fem. Om godkänt resultat på en kurs eller del av kurs förutsätter att studenten genomgått praktik eller motsvarande utbildning med godkänt resultat, ska antalet praktik- eller motsvarande utbildningsperioder bestämmas till minst två.

Denna bestämmelse ska ses i förhållande till 1 kap. 4 § högskolelagen (1992:1434), HL, där det bl.a. stadgas att de tillgängliga resurserna ska utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. Departementschefen anförde i förarbetena att möjligheten

till begränsning skulle finnas ”i de fall en obegränsad rätt skulle leda till orimligt resursslöseri” (prop. 1992/93:1 s. 43-44 och bet. 1992/93:UbU3 s. 29). Grunden för möjligheten att begränsa antalet tillfällen är alltså de resurser som krävs.

Huvudprincipen är därför att en student har rätt till ett obegränsat antal prov- eller praktiktillfällen, men denna rätt kan begränsas om det skulle innebära ett orimligt resursslöseri. Att begränsa en students möjlighet att genomgå prov eller praktik kan i praktiken fungera som ett avskiljande av studenten från utbildningen för det fall en godkänd kurs krävs för behörighet till en annan kurs. Regeln i 6 kap. 21 § HF innehåller minimiregler och en bedömning måste göras av lärosätet för varje kurs om en obegränsad rätt innebär ett orimligt resursslöseri.

Av kursplanerna för de kurser som ingår i förskollärarytbildningen med interkulturell profil vid Södertörns högskola framgår att högskolan i de flesta fall har begränsat det antal prov- och praktiktillfällen som en student får genomgå. Högskolan har i sitt yttrande anfört att det inte finns fog för denna begränsning vad avser de kurser som inte innehåller verksamhetsförlagd utbildning. Universitetskanslersämbetet ser positivt på detta ställningstagande och högskolans avsikt att revidera kursplanerna. Södertörns högskola kan dock inte undgå kritik för att revideringen sker först efter anmälan till ämbetet.

Vad avser de kurser som innehåller verksamhetsförlagd utbildning anser högskolan att det finns fog för den begränsning som införts eftersom varje sådant tillfälle är förknippat med särskilda resurser och kostnader. Universitetskanslersämbetet finner inte skäl att ifrågasätta denna bedömning.

Vid tillsynsbesöket som genomfördes vid Södertörns högskola 2013 framkom att studentkåren hade synpunkter på begränsningar av antalet prov- och praktiktillfällen inom lärarutbildningarna. Universitetskanslersämbetet uttalade i tillsynsrapporten att ämbetet kommer att utreda denna fråga i särskild ordning. Ämbetet avser för närvarande inte att granska övriga lärarutbildningar Södertörns högskola, utan utgår från att högskolan gör bedömningen för övriga lärarutbildningar.

NN har också påpekat att om antalet praktiktillfällen begränsas till två, kan studenten inte utnyttja rätten att begära ny examinator efter två genomgångna prov. Universitetskanslersämbetet konstaterar att denna regel finns i högskoleförordningen och att synpunkter på bestämmelsen bör riktas till regeringen.

Med dessa delvis kritiska besked avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Christian Sjöstrand efter föredragning av verksjuristen Ann-Kristin Vesterlund.

Christian Sjöstrand

Ann-Kristin Vesterlund

Kopia till: NN